

PHƯƠNG PHÁP TÍNH GIÁ TRÊN CƠ SỞ HOẠT ĐỘNG (ABC) TRONG DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT

ACTIVITY BASED COSTING METHOD IN MANUFACTURING BUSINESS

SVTH: VŨ THỊ PHƯƠNG

Lớp 06A2 – Trường Cao Đẳng Công Nghệ Thông Tin

GVHD: NGUYỄN LINH GIANG

Bộ môn Kinh tế – Trường Cao Đẳng Công Nghệ Thông Tin

TÓM TẮT:

Tính giá dựa trên cơ sở hoạt động là một trong các phương pháp hiện đại trong kế toán quản trị. Đây là một phương pháp tính chi phí được sử dụng để tính thẳng chi phí chung vào các đối tượng tính chi phí. Những đối tượng này có thể là các sản phẩm, dịch vụ, quá trình, hoặc khách hàng....

Kế toán quản trị ở nước ta mới hình thành trong vài năm gần đây. Một câu hỏi đặt ra là việc áp dụng các phương pháp tính giá sản phẩm hiện đại liệu có thể được thực hiện. Bài viết nhằm giới thiệu phương pháp tính giá theo hoạt động, giúp cho người đọc làm quen với một phương pháp khác về kế toán chi phí, từ đó có thể cung cấp những kiến thức hữu ích cho các nhà quản trị doanh nghiệp để có định hướng vận dụng một công cụ quản lý hiệu quả hơn.

ABSTRACT:

Activities Based Costing is one of the modern methods in accounting management. This cost calculation method is used to calculate straight forward the general cost of the cost-related object. These objects can be products, services, processes or even customers ...

Management accounting has been used in our country in recent years. One question arising is whether it is possible to apply modern cost accounting approaches. This paper is to introduce activity based costing method, as a different approach to cost accounting, hence helping business managers to use management tools more effectively.

1. Giới thiệu đề tài

Trong quá trình hội nhập kinh tế ngày nay, sự cạnh tranh diễn ra một cách khốc liệt và mạnh mẽ. Các doanh nghiệp không ngừng cải tiến và đổi mới nếu không muốn bị đào thải và bật ra khỏi vòng quay của sự phát triển đó. Để có thể tồn tại và phát triển, các nhà quản trị cần có những quyết định chính xác, kịp thời nắm bắt được cơ hội kinh doanh. Đồng thời để giúp cho doanh nghiệp có thể tồn tại một cách vững chắc, các nhà quản trị cần nhận thức rõ vai trò của chi phí phát sinh trong doanh nghiệp mình. Chi phí là một trong những nhân tố trung tâm trong công tác quản lý hoạt động sản xuất kinh doanh của nhà quản trị. Chính chi phí ảnh hưởng đến lợi nhuận, tài sản, sự tồn tại và phát triển của doanh nghiệp. Vì vậy, đối với một doanh nghiệp sản xuất, vai trò của kế toán quản trị chi phí ngày càng được đề cao.

Với sự phát triển không ngừng của kế toán quản trị, việc áp dụng phương pháp kế toán chi phí truyền thống ngày càng tỏ ra không phù hợp và đang gặp nhiều những bất cập. Điều này ảnh hưởng rất lớn đến việc ra quyết định của nhà quản trị rằng nên chọn phương án này hay phương án kia, nên đầu tư vào sản phẩm này hay sản phẩm kia... Như vậy, quản trị doanh nghiệp cần có một phương pháp kế toán mới khoa học hơn, hiện đại hơn để có thể đáp ứng được những nhu cầu cấp thiết trên.

Lĩnh hội được tầm quan trọng đó, đề tài đã đi sâu vào nghiên cứu phương pháp kế toán chi phí mới, đó là phương pháp kế toán chi phí dựa trên hoạt động (ABC – Activity Based Costing). Phương pháp này cung cấp thông tin cần thiết và chính xác để các nhà quản trị đưa ra những quyết định kinh doanh sáng suốt, dẫn dắt doanh nghiệp vững bước trên con đường kinh doanh của mình.

2. Mục đích nghiên cứu

Ngày nay, phương pháp kế toán chi phí dựa trên hoạt động đã và đang phát triển ở hầu hết các nước tư bản tiên tiến trên thế giới. Còn ở Việt Nam, việc áp dụng phương pháp mới này không nhiều, lý do đơn giản là các doanh nghiệp trong nước không muốn đổi mới phương pháp mà cứ cố gắng giữ lấy phương pháp kế toán chi phí truyền thống, hay không giám đổi mới vì không hiểu rõ về phương pháp này. Phải chăng là những bài viết về phương pháp kế toán chi phí dựa trên hoạt động trước đây của các nhà nghiên cứu trong và ngoài nước chưa rõ ràng, chưa chi tiết về phương pháp này?

Mục đích nghiên cứu đề tài này là tìm hiểu kỹ hơn về cách tiến hành và ưu điểm vượt trội của phương pháp ABC so với phương pháp truyền thống. Từ đó, để một lần nữa khẳng định với các doanh nhân Việt Nam rằng: việc áp dụng phương pháp ABC là sáng suốt, nó sẽ mang lại hiệu quả kinh doanh cao cho doanh nghiệp của bạn. Phần cuối của đề tài sẽ đưa ra ví dụ cụ thể về việc áp dụng phương pháp ABC và những lời nhận xét của những công ty lớn đã và đang áp dụng phương pháp này trong doanh nghiệp của họ.

3. Tiến trình thực hiện đề tài

Bước đầu tiên sẽ đi vào nghiên cứu về kế toán quản trị, kế toán quản trị chi phí và những vấn đề liên quan đến chi phí. Vì lý do, phương pháp ABC là phương pháp mới, việc tiếp cận ngay vào phương pháp là rất khó. Kế toán quản trị chi phí phải được đề cao trong các doanh nghiệp, từ đó mới cung cấp thông tin sắc bén, linh hoạt để nhà quản trị ra quyết định đúng đắn cho hoạt động sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp. Do đặc thù của kế toán quản trị như trên nên việc phân loại chi phí trong kế toán quản trị khác với kế toán tài chính. Cách phân loại chi phí được sử dụng chủ yếu trong kế toán quản trị là phân loại theo cách ứng xử chi phí, tức là trong mối liên hệ với khối lượng hoạt động.

Đề tài đi sâu tìm hiểu những lý do thực tiễn và cốt lõi nhất để trên thế giới phải hình thành phương pháp kế toán chi phí mới. Tiếp theo đó sẽ nghiên cứu về các khái niệm cơ bản và những nền tảng để vận dụng phương pháp ABC. Đây là những tiền đề cơ bản để có thể nghiên cứu kỹ hơn về nội dung của phương pháp ABC, đó cũng chính là nội dung trọng tâm và xuyên suốt bài nghiên cứu.

4. Cơ sở lý luận và thực tiễn

Trong phần nội dung của phương pháp ABC đi theo các trình tự như sau:

4.1. Các bước tiến hành

Việc thực hiện quy trình phân bổ chi phí theo phương pháp ABC được chia làm năm bước: Tập hợp các hoạt động tương tự vào các trung tâm hoạt động; Phân chia chi phí theo trung tâm hoạt động và theo các loại chi phí; Chọn lọc nguồn hình thành chi phí; Tính toán các hàm chi phí nhằm kết nối các chi phí và nguồn hình thành chi phí với việc tiêu dùng nguồn lực; Phân bổ chi phí cho đối tượng chi phí.

4.2. Hệ thống cấp bậc hoạt động

Để đơn giản hơn trong việc tập hợp chi phí cho các trung tâm hoạt động, người ta phân chia tất cả các hoạt động thường xuyên xảy ra tại doanh nghiệp theo một hệ thống cấp bậc như sau: Hoạt động ở cấp độ đơn vị; Hoạt động ở cấp độ lô sản phẩm; Hoạt động hỗ trợ sản phẩm; Hoạt động hỗ trợ phương tiện sản xuất.

4.3. Ưu điểm của phương pháp ABC so với phương pháp truyền thống

Để làm rõ hơn sự xuất hiện của phương pháp ABC, đề tài xem xét những điểm vượt trội của nó so với phương pháp truyền thống và nhận xét của những công ty lớn về phương pháp này. Ưu việt của phương pháp ABC so với phương pháp truyền thống không chỉ ở việc cung cấp

thông tin về giá thành sản phẩm chính xác hơn mà hơn thế nữa phương pháp ABC còn cung cấp thông tin hữu ích cho công tác quản lý doanh nghiệp.

4.4. Ví dụ minh họa cho việc áp dụng phương pháp ABC

Sẽ rất trừu tượng nếu chúng ta chỉ nói đến lý thuyết mà không đi vào thực hành. Sau đây sẽ là ví dụ cụ thể việc áp dụng phương pháp ABC:

Một doanh nghiệp sản xuất hai loại sản phẩm A và B với sản lượng hằng năm của A là 5.000 sản phẩm và của B là 20.000 sản phẩm. Mức lao động hao phí để sản xuất mỗi loại sản phẩm đều là 2 giờ.

Tổng giờ công lao động trực tiếp:

Sản phẩm A: $5000 \times 2 = 10.000$ giờ

Sản phẩm B: $20.000 \times 2 = 40.000$ giờ

Tổng cộng: 50.000 giờ

Chi phí vật liệu cho mỗi sản phẩm như sau:

	Sản phẩm A	Sản phẩm B
Vật liệu	25	15
Nhân công(5đ/giờ)	10	10
Tổng	35	35

Bảng 4.1- Chi phí vật liệu cho mỗi sản phẩm

Tổng chi phí sản xuất chung hằng năm là 875.000. Mặc dù hao phí lao động cho mỗi sản phẩm là như nhau nhưng sản phẩm A đòi hỏi số lần khởi động máy và kiểm tra chất lượng nhiều hơn sản phẩm B do tính chất phức tạp của nó.

Nếu chọn giờ công làm tiêu thức phân bổ thì tỷ lệ phân bổ là:

$$T = 875.000 \div 50.000 = 17,5 \text{ đ/giờ}$$

Ta có bảng tính giá thành sản phẩm như sau:

	Sản phẩm A	Sản phẩm B
Vật liệu	25	15
Nhân công	10	10
Chi phí sản xuất chung	35	35
Tổng	70	60

Bảng 4.2 - Bảng tính giá thành sản phẩm

Việc tính giá thành theo phương pháp trên đã dẫn đến một vấn đề là không xem xét ảnh hưởng của nhân tố khác đến chi phí sản xuất chung khi lựa chọn tiêu thức phân bổ, do vậy giá thành sản phẩm có thể không chính xác. Khi phân tích hoạt động của công ty trên, các nhà quản lý phát hiện có năm hoạt động khác ảnh hưởng đến chi phí sản xuất chung và qua quá trình tính toán các nhà quản lý đưa ra bảng tính giá thành mới như sau:

	Sản phẩm A	Sản phẩm B
Chi phí nguyên vật liệu trực tiếp	25	15
Chi phí nhân công trực tiếp	10	10
Chi phí sản xuất chung	75,44	24,89
Giá thành đơn vị	110,44	49,89

Bảng 4.3 - Bảng tính giá thành mới

Như vậy, có thể thấy phương pháp tính giá dựa trên hoạt động đã hoàn thiện hệ thống tính giá của doanh nghiệp trên do: Gia tăng số lượng tiêu thức sử dụng để phân bổ chi phí sản xuất chung; Gia tăng phạm vi tập hợp chi phí sản xuất chung; Làm thay đổi bản chất của chi phí sản xuất chung.

5. Đánh giá kết quả

Tóm lại, việc nghiên cứu phương pháp ABC cũng là một bước tiến lớn trong cải tiến hệ thống tính giá của kế toán, nó mang lại một sự thay đổi lớn trong việc cung cấp thông tin cho kế toán quản trị. Phương pháp này là nguồn cung cấp thông tin đáng tin cậy giúp cho doanh nghiệp có được sự đánh giá đúng đắn về chi phí tiêu hao cho mỗi sản phẩm, hỗ trợ đắc lực cho công tác định giá sản phẩm cũng như hỗ trợ cho các nhà quản lý trong việc đưa ra các quyết định về cơ cấu sản phẩm, và kiểm soát chi phí. Mặc dù hệ thống này cũng có những hạn chế của nó song kết quả nghiên cứu cho thấy việc ứng dụng phương pháp ABC ở các doanh nghiệp đã mang lại sự khác biệt trong kết quả kinh doanh của họ.

Tuy nhiên ở Việt Nam, các doanh nghiệp nhỏ áp dụng phương pháp ABC không nhiều do họ chưa hiểu hết về những lợi ích từ việc áp dụng phương pháp ABC. Hoặc do công tác kế toán quản trị tại doanh nghiệp của họ còn lỏng lẻo, chưa phát triển, các thông tin cung cấp cho các nhà quản lý chưa nhanh chóng, kịp thời.

6. Kết luận

Như vậy, cung cấp hệ thống thông tin kế toán phục vụ cho kế toán quản trị chi phí là không thể thiếu và ngày càng đóng góp vai trò quan trọng trong việc giúp các nhà quản trị đưa ra các quyết định sản xuất kinh doanh.

Việc áp dụng phương pháp tính giá ABC vào doanh nghiệp sẽ trang bị những thông tin chi phí chính xác một cách có hệ thống để giúp các nhà quản lý có thể đề ra được những chiến lược cho doanh nghiệp, xác định phí sản phẩm và cải thiện cấu trúc chi phí.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Ngô Thế Chi (1999), *Kế toán quản trị và các tình huống cho nhà quản lý*, NXB Thống Kê,
- [2] Nguyễn Phú Giang (2003), *Kế toán quản trị và phân tích kinh doanh*, NXB Tài Chính,
- [3] Huỳnh Lợi - Nguyễn Khắc Tâm (2001), *Kế toán quản trị*, NXB Thống Kê,
- [4] Bùi Văn Trường (2005), *Kế toán chi phí*, NXB Thống Kê,
- [5] Trường Đại Học Kinh Tế TP. Hồ Chí Minh (2000), *Kế toán quản trị*, NXB Thống Kê,
- [6] Trường Đại Học Kinh Tế Quốc Dân (2004), *Giáo trình Kế toán quản trị*, NXB Tài Chính.
- [7] Trường Đại Học Kinh Tế TP. Hồ Chí Minh (2004), *Hệ Thống Thông Tin Kế Toán*, NXB Thống Kê.